

■ Opgave 3

In de voorcalculatie van 2004 voor product Itex staan de volgende gegevens:

- normale productie en afzet 150.000 eenheden Itex;
- de normale productie en afzet zijn gelijkmatig over de maanden van het jaar verdeeld;
- begrote productie 160.000 eenheden Itex;
- begrote afzet 158.000 eenheden Itex;
- de standaard fabricagekostprijs is als volgt opgebouwd:

variabele grondstofkosten	€	0,60
variabele directe lonen (0,02 uur)	€	1,20
machinekosten	€	<u>0,80</u>
fabricagekostprijs	€	2,60

Uit de nacalculatie van april 2004 voor product Itex blijkt het volgende:

- in de maand april 2004 zijn er voor de branche CAO-afspraken gemaakt. In deze CAO staat dat de uurlonen per 1 april 2004 met 1,5% stijgen. In de voorcalculatie is met deze stijging geen rekening gehouden;
- in de maand april 2004 zijn 12.600 producten Itex geproduceerd;
- in de maand april 2004 zijn 12.500 producten Itex verkocht;
- de werkelijke directe lonen ten behoeve van de productie bedroegen, inclusief de CAO-verhoging per 1 april, € 15.225,-.

- 2p **15** Bereken voor de maand april 2004 het budgetverschil op de directe lonen voor het product Itex.

Volgens de nacalculatie is het prijsverschil op de directe lonen in april 2004 uitsluitend veroorzaakt door de CAO-aanpassing per 1 april.

- 2p **16** Splits het budgetverschil op de directe lonen uit in een prijsverschil en een efficiencyverschil. Geef bij elk verschil aan of dit verschil voordelig of nadelig is.

Het ontstaan van prijsverschillen op de lonen kan naast CAO-aanpassingen meerdere oorzaken hebben.

- 2p **17** Noem naast de genoemde CAO-aanpassing twee andere oorzaken waardoor een negatief prijsverschil op de lonen kan ontstaan.